

Олена Коломієць,
аспірантка, викладач,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)

РОЛЬ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ, ІНТЕГРОВАНОЇ У ПОЛІКУЛЬТУРНЕ СПІЛКУВАННЯ

Глобалізація як процес зростаючої взаємодії культур вважається одним з найголовніших процесів ХХІ століття. Це поняття з'явилося у ХХ столітті і пов'язане з ростом глобальної незалежності та відчуттям глобальних взаємозв'язків між народами. На жаль, окрім безперечно великої кількості перспектив та досягнень, з поняттям глобалізації асоціюються також численні проблеми та конфлікти, такі як міграція, імміграція, надання роботи та освіти новоприбулим, міжкультурні суперечності та непорозуміння. У даній ситуації дослідники різних сфер соціальних дисциплін (соціології, філософії, психології) займаються пошуком можливостей зменшення негативного впливу даного феномену на життя людей (М. Арчер, К. Грант, А. Портера та ін.).

В даному випадку, провідну роль відіграють наука та освіта. Освіта являється основним чинником підготовки студентів до вирішення проблем, які виникають під час міграції та проектів мобільності. Як справедливо зазначає М. Байрем, «будь-яка освіта має ідеологічну реалізацію, а навчання іноземних мов насамперед відіграє політичну роль» [1, с. 55]. Ця роль визначається як така, що розвиває здатність критично оцінювати ситуацію як у власній країні та культурі, так і в інших, та «будувати новий мирний світ за законами глобального громадянства» [2, с. 288].

На сьогодні, інтернаціоналізація створює полікультурний світ. Відповідно, в сучасних умовах слід розвивати спеціальні компетенції і роль міжкультурної освіти повинна відповідати потребам глобалізованого та полікультурного світу [3, с. 15].

Полікультурна освіта має бути організацією навчального процесу, що ґрунтується на взаємодії представників різних культур, опосередкованих мовою. Ця діяльність спрямована на «накопичення знань про культуру країни, мова якої вивчається, та розробку стратегії дій, яка сприяє розумінню власної та зарубіжної культур на основі їх порівняння». [4, с. 56].

Такі відомі спеціалісти з досліджень у сфері міжкультурної комунікації як М. Дж. Беннетт, М. Байрем наголошують на тому, що для розроблення моделі полікультурної компетенції дослідження мають бути проведені на міждисциплінарному рівні [5, с. 64].

Термін «міжкультурна комунікативна компетенція» був досконально проаналізований та досліджений М. Агілар [6, с. 95]. Вона намагалася пояснити появу цього дуже важливого зв'язку між процесом навчання та викладання іноземних мов з культурою означених країн. Згідно з її дослідженнями, після багатьох років концентрації уваги лише на комунікативній компетенції, дослідники зрозуміли важливість включення культури, культурного змісту до традиційного викладання іноземної мови. М. Агілар навіть пропонує ввести новий термін «міжкультурний викладач», таким чином підкреслюючи його роль в допомозі студентам прослідкувати зв'язки між культурою власної країни та країни, мову якої вони вивчають, «пробудити їхню цікавість щодо відмінностей між цими культурами» [6, с. 92-93].

«Роль викладача у процесі формування міжкультурної компетенції змінюється від власне викладання мови до пропаганди гуманістичних цінностей, таких як повага до різноманітності, толерантності та взаєморозуміння» [7].

Оволодіння концептуальною картиною світу носіїв різноманітних культур розглядається вченими як важливий компонент викладання іноземних мов. Дуже вдалою, на нашу думку, є структура полікультурної компетенції, яка

складається з трьох компонентів: власне, мовного, соціокультурного та особистісного [8, с. 9]. Мовний компонент відображає рівень комунікативної компетенції студента у володінні іноземною мовою. Соціокультурний компонент визначається як знання культурних особливостей (на основі культурних концептів, національного менталітету) носіїв мови різних країн та спроможність застосовувати їх у процесі спілкування. Особистісний компонент – це «позиція медіатора (глобального громадянина) між власною та іншою / іншими культурами, який допомагає аналізувати інформацію з двох, трьох або більше точок зору та використовувати ситуацію полікультурної комунікації не лише задля ефективного спілкування, але й для того, щоб не допустити культурних конфліктів» [8, с.12].

Аналізуючи вплив процесу глобалізації на зміну цілей викладання іноземних мов, ми дійшли висновку, що розвиток полікультурної компетенції забезпечує формування таких знань, умінь та навичок, які допомагають студентам стати громадянами глобального суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Byram M. On being “bicultural” and “intercultural” in Intercultural Experience and Education / Eds. G. Alred, M. Byram and M. P. Fleming. – Clevedon: Multilingual Matters, 2002. – P.50-66.
2. Byram M. From Foreign Language Education to Education for Intercultural Citizenship. Essays and reflections. – Clevedon: Multilingual Matters, 2008. – 315 p.
3. Stier J. Intercultural Competencies as a Means to Manage Interactions of Social Work // Journal of Intercultural Communication. – 2004. –Issue 7. – P. 1-17.
4. Пахмутова Е. Телекоммуникационные проекты в межкультурном обучении иностранным языкам. – Саранск: Мордовский гос. университет, 2003. – 198 с.

5. Byram M. On being “bicultural” and “intercultural” in *Intercultural Experience and Education* / Eds. G. Alred, M. Byram and M. P. Fleming. – Clevedon: Multilingual Matters, 2002. – P. 50-66.
6. Aguilar M. J. Intercultural Communicative Competence as a Tool for Autonomous Learning // *Revista Canaria de Estudios Ingleses*. – 2010. - №61. – P. 87-98.
7. [Georgiou M. Intercultural competence in foreign language teaching and learning: action inquiry in a Cypriot tertiary institution. – Режим доступа: <http://eprints.nottingham.ac.uk>]
8. [Алмазова Н. И., Костина Е. А., Халяпина Л. П. Новое положение иностранных языков в системе образования, ориентированного на глобальную гражданственность // *Вестник Новосибирского государственного педагогического университета*, 2016. – С.7 – 17].